

***ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО
РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЩИНА ДРЯНОВО
(2021 – 2022 г.)***

Приета с Решение №431 от Протокол №47/26.11.2021г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Нормативни основания.

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Дряново е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)** и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование.**

В основата на Общинската стратегия стои **Анализа на Община Дряново за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО** и **Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците /2021-2022/,** приета на заседание на **Областен съвет за развитие.**

Пандемията от COVID-19 постави образователната система пред нови предизвикателства и наложи нови реалности за личностното развитие на децата и учениците. Образованието като ключов сектор показва гъвкавост, излезе извън рамките на училищната стая и прокара своя нов път на развитие – пътя чрез новите технологии.

Стратегията е насочена към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Изработена е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложен в международни и национални документи:

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Наредба за приобщаващо образование;
- ✓ Закон за закрила на детето
- ✓ Рамка за действие „Образование 2030”: Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички.
- ✓ Конвенция на ООН за правата на детето (1989) и др.

Приоритет при политиките, свързани с приобщаващото образование е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от **Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.**

1.2 Общи цели за подкрепата за личностно развитие (ПЛР), съгласно Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване

на риска от тях

- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Съгласно чл. 176 на Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близко до мястото, където живее и учи.

В съответствие с чл. 174, ал.1 от ЗПУО осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в СПУО трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование*, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование* определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие;	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности.

<p>11. поощряване с морални и материални награди;</p> <p>12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;</p> <p>13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;</p> <p>14. логопедична работа.</p>	<p>Съгласно чл. 81 от <i>Наредба за приобщаващо образование</i>, допълнителната подкрепа е:</p> <ul style="list-style-type: none"> – краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.
--	---

Основен принцип на *Закона за предучилищното и училищното образование* е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини и училищата, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от *ЗПУО* – в домашни или болнични условия.

Общинската стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Дряново 2021-2022 г. е краткосрочен стратегически документ, в който са планирани мерки и дейности, целящи създаването на подкрепяща среда за личностно развитие в период на световна пандемия, когато трябва да бъде запазен баланса между правото на образование и правото на здраве за подрастващото поколение.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

В Анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1 Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2020/21 г.

Образователната структура на територията на Община Дряново се състои от 2 общински училища – Средно училище „Максим Райкович“ и Професионална гимназия по икономика „Рачо Стоянов“, Детска градина „Детелина“ с 3 бази - 2 в общинския център и 1 – в с. Царева ливада.

На територията на Община Дряново **няма наличие** на Центрове за подкрепа за личностно развитие или специализирани обслужващи звена по *ЗПУО*, като най-близък е Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – Габрово /РЦПППО/.

ИЗВОД: На територията на Общината няма център за ресурсно подпомагане и при установяване на потребност от такава подкрепа, грижата на децата и учениците се възлага на Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование - Габрово. РЦ - Габрово подпомага успешното интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда, като осъществява дейността си чрез екип от специалисти, в който се включват ресурсни учители, психолози, учители на деца с езиково-говорни нарушения, слухово-речев рехабилитатор. Специалистите, които работят в Центъра са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детската градина и да компенсират недостига на специалисти в тях.

2.2 Състав и особености на групата на децата и ученици със специални образователни потребности (СОП).

Данните в този раздел са според Националната електронна информационна система за предучилищното и училищно образование (НЕИСПУО) или предоставени от училищата.

община	бр. училища	общ брой ученици за учебната 2019/2020 г.	от тях: бр. ученици със СОП	бр. детски градини	бр. деца	от тях: бр. деца със СОП	общ брой деца и ученици със СОП
Дряново	2	528	22	1	174	1	23
			-				
Общо:	2	528	22	1	174	1	23

Процентът учениците със СОП в СУ „Максим Райкович“ е 4.81 %.

В училището обучението на учениците със специални образователни потребности се подпомага от ресурсен учител, съобразно потребностите им. Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане. В Община Дряново подкрепящо обучение се предоставя от 2-ма ресурсни учители и един логопед от РЦПППО – Габрово /Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование/. За всяко дете се изготвят индивидуален учебен план и програма от екипа от специалисти, който работи с детето. В изготвянето на плановите документи взимат участие и родителите на децата със СОП. В резултат на ресурсното подпомагане в Община Дряново децата се интегрират успешно в училищната среда, наблюдава се двустранна интеграция – децата със специални образователни потребности приемат и са добре приети от останалите ученици. Всяка година, дряновските ученици, получаващи ресурсна подкрепа, участват и се представят успешно в различни регионални и национални конкурси и състезания.

Работата с децата и учениците със специални образователни потребности се организира в училищата и детската градина - там където са, в тяхната образователна среда.

Позитивната социална подкрепяща среда в детската градина е модел за социализация на децата със специални образователни потребности, за прилагане на педагогически технологии и екипна дейност на учители, родители .

Здравното обслужване на децата и учениците е организирано чрез медицински лица и медицински кабинети.

Образователните институции, в които има деца и ученици със СОП в най-голяма степен са ангажирани с реформата на приобщаващото образование към настоящия момент. Тези образователни институции са изправени пред предизвикателството да осмислят, да се подготвят и да приложат новата нормативна уредба за допълнителната подкрепа на децата и учениците със СОП. Предизвикателството за децентрализиране и индивидуализиране на грижата за децата и учениците със СОП има различни измерения за всяка от тези институции. Те биха могли самостоятелно да поддържат норма за преподавателска заетост на един ресурсен учител. Те ще се нуждаят от специалисти от РЦПППО – Габрово.

В случай, че тези училища успешно се справят с прехода към децентрализирано обезпечаване на ресурсно подпомагане, за учениците ще бъде постигнат значителен прелом в новата политика.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование регламентира екипна работа за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие чрез създаване

на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват в детската градина и в училищата.

При обучение в индивидуална форма - домашни или в болнични условия. Също така все още определен брой деца с увреждания не получават образование или се обучават в домовете си чрез индивидуална форма на обучение. Те са лишени от възможността да общуват със своите връстници и да бъдат самостоятелни и равнопоставени. В резултат на това голяма част от техните възможности и социалните им умения остават недостатъчно развити. Това води до трайна социална изолация и неумение за справяне с житейски ситуации.

Работа с родителите - родителите на деца с увреждания, включени в интегрираното обучение, имат сериозен дефицит на информираност по отношение на правата, отговорностите, начините на взаимодействие с образователните институции и отделните специалисти. В детската градина и училищата на територията на Община Дряново започна да се работи за преодоляване на тези проблеми. С цел да се подпомогнат родителите на децата и учениците със СОП, се провеждат индивидуални срещи с тях, за да бъдат запознати със спецификата на заболяването. Предвидени са тематични работилници през учебната година за учениците със СОП и техните родители. Предвижда се прилагането на иновативен подход при работа с учениците на допълнителна подкрепа.

Работа с обществеността - има неразбиране на проблемите на децата и учениците със СОП, поради ниската обществена информираност за същността на приобщаващото образование. С цел справяне с тази проблематика е предвидено учениците от Ученически парламент към СУ „Максим Райкович“ да изнесат беседи по темите, свързани с децата със СОП, за да призват към толерантност останалите ученици. Предвижда се учениците със СОП да се включат в дейностите на Ученически парламент. В училището се обучават 7 ученици, които сформираха клас. Много от учениците имат уменията да работят в група и ще се включват в различни инициативи на Ученическия парламент, при спазване на протоепидемичните мерки.

Дейности за изява на децата и учениците - приобщаване към изявите на децата в детската градина и училищата - участие в празници, изложби, спортни прояви и др.

Приобщаващото и интегрирано образование имат широки социални измерения, затова са необходими не само мерки в образованието, но и едinodeйствие на всички страни: ресурсни и общообразователни учители, родители, общественост и институции. Равният достъп означава достъп до качествено образование на всички деца. Това не означава еднаква грижа спрямо всички деца, а диференциране на грижата спрямо техните различни потребности.

В условията на пандемия и продължително обучение от разстояние в електронна среда дейностите, както за обучение, така и за допълнителна подкрепа са силно затруднени. Режимът на самоизолация е причина за неблагоприятни реакции у децата и учениците и изпадане в депресивно състояние, поради което психологическата подкрепа и консултирането имат важна роля в процеса на подкрепата. Учители, ресурсни учители, психолози, педагогически съветници и логопеди се стремят, до колкото е възможно и със съгласието и съдействието на родителите, да стимулират, подкрепят и въздействат върху позитивното личностно развитие на учениците.

ИЗВОД: Ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, разнообразна по своя състав и особености. Това изисква много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и прилагане на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

Предвид, че обучението от разстояние в електронна среда (ОРЕС) и дългия домашен престой предизвиква в някои ученици повишени нива на тревожност и психологическата подкрепа и консултирането имат важна роля в процеса на подкрепа, през 2020 година са реализирани индивидуални терапевтични дейности за подкрепа на личностното развитие от специалисти – психолози, логопеди, ресурсни учители.

2.3 Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Осигуряване на специалисти - много учители не са преминали обучение за работа с деца със СОП. Необходимо е повече учители да преминат такова обучение, както и непрекъсната квалификация, свързана с новостите при обучението на деца със СОП. Специалистите от Регионален център за приобщаващо образование – Габрово подпомагат обучението на децата и учениците със специални образователни потребности. В някои случаи учителите по общообразователни дисциплини смятат, че детето със СОП е единствено и само ангажимент на ресурсния учител.

Анализът на компетентностите на педагогическите кадри за работа с деца и ученици с извънни дарби, със СОП, с проблемно поведение и в риск показва, че въпреки предоставените разнообразни възможности на национално, регионално и институционално ниво за обучение и придобиване на компетентности, се наблюдават дефицити в квалификацията на учителите. Голяма част от педагогическите специалисти в общината имат необходимост от въвеждаща и поддържаща квалификация за работа с надарени деца, както и за работа с деца с проблемно поведение. В детската градина все още няма практика за назначаване на такива специалисти, поради недостиг на бюджетни средства.

ИЗВОД: Въпреки системната квалификация на работещите в Регионален център за подкрепа за приобщаващо образование – Габрово, има съществена неподготвеност на системата като цяло, за качествено прилагане на новата нормативна уредба за приобщаващото образование. Не е достатъчен броят на назначените в училищата и детската градина педагогически съветници и психолози. Нужни са и логопеди, които да работят с учениците. Това означава, че функциите на тези специалисти се изпълняват от други членове на педагогическите колективи, без да имат подготовка и време за това. Все още не е достатъчен обхватът и задълбочеността на квалификацията на учителите в училищата и детската градина и няма критична маса на промяна в нагласите на учителите да припознават като свое професионално поле и работата с деца и ученици със СОП, дори и те да са малка част от учениците, с които работят.

2.4 Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности.

В СУ „М. Райкович“ има обособени два кабинета за ресурсно подпомагане, оборудван с компютри, нагледни средства, учебни помагала и дидактични материали, също и кабинет за психолога. Кабинетът на училищния психолог е оборудван с необходимите материални ресурси, за да посрещне нуждите от консултиране и индивидуална работа на децата със СОП.

ДГ „Детелина“ няма кабинет за ресурсно подпомагане, но разполага с кабинет за индивидуална работа с децата, в който ресурсният учител може да организира работата си съобразно индивидуалните образователни потребности на децата със СОП .

Проблеми, свързани с осигуряването на подходяща подкрепяща среда:

- Сградите на детската градина не разполагат с рампа, сградите на училищата и детските градини не разполагат и с асансьор, неприспособени са стълбищата и сервизните помещения за децата с увреждания;

- Липсват оборудвани методични кабинети в детската градина и средните училища.
- Липсват учебници и помагала, които да отговарят на потребностите на децата, което ограничава достъпа им до учебното съдържание.

ИЗВОД: Поставено е начало на изграждане на материална база в детската градина и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Сегашното състояние е резултат повече от пригаждане на помещения и опити за частично решаване на проблемите, според наличните ограничени финансови ресурси. Необходими са концентрирани целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания.

2.5 Кариерното ориентиране на учениците.

По отношение кариерното ориентиране като цяло стремежа на всички образователни институции е да се реализират дейности в тази сфера. В дейностите по кариерно ориентиране се включват различни институции, фирми, администрация и др. Кариерното ориентиране навлиза като задължително в училищното образование. Методиката на МОН за кариерно ориентиране „Програма за кариерно ориентиране на ниво училище“ е разработена за всички образователни етапи и е съобразена с възрастовите особености на учениците и необходимостта от кариерно ориентиране във всеки от тях. Тя елиминира опасността от стихийност при провеждането на дейностите по кариерно ориентиране на учениците, тъй като е един цялостен инструмент предлагащ последователност и системен подход.

В училищата се провеждат индивидуални или групови консултации за кариерно ориентиране с желаещите ученици, като общият брой обхванати ученици се запазва висок. Приоритетно се работи с учениците в 4-7 и 12 клас, тъй като на тях им предстои преход в по-горна образователна степен или излизане на пазара на труда.

Кариерното консултиране и ориентиране на учениците от Община Дряново с оглед подпомагането им в самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда, се осъществява от училищния психолог. Заложени се следните дейности: проучване на професионалните интереси и желания на учениците от 7 и 11 кл., лекции и беседи в Часа на класа по теми от професионалното ориентиране и осигуряване на методическа помощ на класните ръководители и др.

ИЗВОД: Общината и училищата следва да организират своята работа по предоставяне на кариерно консултиране на децата и учениците (като част от общата подкрепа за личностно развитие), ползвайки опита и ресурсите, с които разполагат.

Във връзка с обучението от разстояние през 2020 година интензивно се активира използването на информационните и комуникационни средства, което извежда дигиталните компетентности, както на учениците, така и на участниците в процеса на образование и подкрепа за личностно развитие, на ново ниво. С нарастването дела на STEM профилите и специалностите в училищата се обновява и материално-техническата база чрез изграждане или планиране на нови кабинети, оборудвани с високотехнологични системи и софтуери, които създават облик на нова образователна среда за развитие на младите хора.

Кризата с COVID-19 оказва негативно въздействие върху провежданите дейности по кариерно ориентиране в училище, поради въведените ограничителни мерки за контактите на учениците с външни лица. Част от дейностите по кариерно ориентиране се провеждат в електронна среда, което влияе на качеството и увеличава времето за въздействие, тъй като в обучителния и най-вече в консултативния процес личния контакт е особено важен.

2.6 Работа с деца с изявени дарби

За израстването на децата и учениците като пълноценни граждани на съвременното общество е важно както получаване на знания и умения в съответствие с образователните стандарти, така и грижата за цялостното им личностно развитие, съобразно индивидуалните им интереси, таланти и възможности. Несъмнено ангажирането на въображението, способностите и интересите при изпълняването на различни занимания извън учебните часове, създава предпоставка за интелектуално, физическо и личностно развитие на децата и учениците. Съгласно Закона за закрила на детето дете с „изявени дарби“ е дете, което е показало трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

В Община Дряново не функционират Центрове за подкрепа за личностно развитие или специализирани обслужващи звена по ЗПУО и до този момент работата с талантливите и даровити деца в свободното им време в областта на науката, изкуството и спорта се осъществява в клубовете, кръжоците и школите в училищата, спортните клубове, читалищата. В Общинската програма за закрила на детето ежегодно се заделят средства от общинския бюджет за подпомагане изявите на даровитите деца. За 2020 г. е осигурено еднократно финансово поощрение на 22 ученици с изявени дарби, в размер на 1880 лв., съгласно Правилника за стимулиране на деца с изявени дарби в Община Дряново.

По случай Празника на града в Почетната книга „Дарования и постижения“ се вписват имената на учениците, отличени в Национални и Международни форуми за изминалата учебната година и допринесли с достиженията си за издигане авторитета на Община Дряново.

За учебната 2019/2020 г. в Почетната книга „Дарования и постижения“ са вписани над 70 изявени ученици в областта на изкуствата, природните и хуманитарни науки и спорта, както и на техните учители, ръководители и треньори, допринесли за постижения им.

ИЗВОД: Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окажат и разкритите групи за занимания по интереси. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.7 Напускане на образователната система. Деца в риск.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение на учениците се осъществява от училищния психолог в училището, както и от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). За целта всички образователни институции на територията на Община Дряново имат разработен „Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в риск от насилие“.

Училищните ръководства и Община Дряново полагат усилия за ограничаване на учениците, които не посещават училище. Създадена е практика за всеки напуснал ученик директорите да подават информация до кмета на Общината и до дирекция „Социално подпомагане“. За намаляване броя на тези ученици голяма роля играят изключително добрите контакти с училищните ръководства и отдел „Закрила на детето“. Отпадналите

ученици на територията на Общината са единични случаи. Индивидуализираната информация от докладите очертава следния профил за напусналите ученици:

- отпадналите са от социално слаби многодетни семейства, с нисък доход и необразованост на самите родители;
- децата често се отглеждат от други роднини;
- за втора година в същия клас;
- учениците не са били на целодневна организация на учебния ден;

Като водещи фактори за напускане на образованието в докладите са посочени:

- безотговорност на родителите, липса на средства, безработица;
- непосещаване на учебни занятия.

За решаване на проблема с пълното обхващане на децата в задължителна училищна възраст Община Дряново има изградена оптимална и гъвкава транспортна схема с наличните училищни автобуси, като е осигурено безопасното придвижване на учениците до средищното училище. В училище са осигурени необходимите условия за хранене, както на пътуващите, така и на всички учениците, включени в целодневна организация на учебния ден – помещения за столово хранене.

ИЗВОД: Институциите водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици. В изпълнение на изискванията на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, със Заповед на Началника на РУО – Габрово са сформирани екипи за обхват. Факторите, водещи до напускане на образователната система, са идентифицирани. Необходимо е да се работи по преодоляването на проявата им за всеки конкретен случай. Високо се оценява и значението на ранното детско развитие и качествено предучилищно образование като фактор за предотвратяване на отпадането от образователната система.

Реинтегрирането в училище, без съпътстващи мерки за значителна и концентрирана обща подкрепа на ученика, ще водят до повторно и вече трайно отпадане.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

През последните 4 години, в които се осъществяват целенасочени мерки за подкрепа на личностното развитие, бе постигнат безспорен напредък, което ни дава основание да продължим усилията в тази посока. Осигуряването на подходяща среда, условия и възможности за разгръщане потенциала на всяко дете и ученик е основна цел на политиката за подкрепа на личностното развитие. Като част от образователния процес в и извън училище тя не би могла да бъде успешна без конкретните ангажименти на всички заинтересовани страни – родители, преподаватели, психолози, социални работници, екипи за подкрепа, кариерни специалисти и много др. Тяхната основна задача е разкриване и развитие на индивидуалния потенциал, приобщаване и насърчаване на децата и учениците, за да има всяко едно от тях най-добрите перспективи за последваща професионална и социална реализация.

Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

3.1. Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на

съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

- 3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детската градина са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.
- 3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.
- 3.4. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Отделните принципи при изпълнението на стратегията са свързани помежду си и взаимно се допълват.

- ✓ **Принцип на законосъобразност** – осигурява спазване на законовите и подзаконовите регламенти и ратифицирани документи по спазването на правата на децата и учениците, приобщаването им и осигуряване на подкрепа за личностното им развитие.
- ✓ **Принцип на целенасоченост** – свързва се с ясно и точно дефиниране на целите и установяване на взаимовръзки между тях за ефективно изпълнение на стратегията.
- ✓ **Принцип на партньорство и екипност** – основава се на възможно най-широко участие на всички институции на регионално ниво за ефективно изпълнение на стратегията и планираните в нея цели, приоритети и мерки.
- ✓ **Принцип на концентрация и допълняемост** – предоставя възможност за съсредоточаване на усилията на всички контактни групи на училищните организации с конкретни дейности по удовлетворяване и развитие на способностите и потребностите на децата и учениците.
- ✓ **Принцип за отвореност и включване на заинтересованите страни** – показва отношението към родителите и широката общественост.
- ✓ **Принцип за гъвкавост и адаптивност** – предоставя възможност за приспособяване и актуализиране на мерките за подкрепа към различни субекти и обекти.
- ✓ **Принцип за прозрачност и публичност** – свързва се с информиране на всички заинтересовани лица за резултатите от осъществената личностна подкрепа на децата и учениците.

5. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическата част задава приоритетните направления за оказване на личностна подкрепа със съответната обща цел към всяко от тях. Към приоритетните направления са формулирани специфичните цели и са определени отделните мерки, които следва да се реализират за тяхното постигане.

Приоритетно направление 1: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в училищата и детските градини.

Обща цел: Осигуряване на необходимите условия в училищата и детската градина за развитие на потенциала на децата и учениците според индивидуалните им нужди.

Специфична цел 1.1: Осигуряване обща подкрепа на децата и учениците

- Мярка 1.1.1. Предоставяне на допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин.
- Мярка 1.1.2. Провеждане на дейности в училищата и детската градина за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения
- Мярка 1.1.3. Оказване на педагогическа, психологическа и логопедична подкрепа за преодоляване на трудности в обучението, процеса на учене и комуникацията в учебна среда, включително осъществяване на взаимодействие с родителите
- Мярка 1.1.4. Обновяване на библиотечен фонд в училищата и детската градина.
- Мярка 1.1.5. Създаване на високотехнологична образователна среда, включително изграждане на STEM среда
- Мярка 1.1.6. Осигуряване на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот (чл. 183, ЗПУО)
- Мярка 1.1.7. Организиране занимания по интереси в училищата и детската градина чрез различни организационни педагогически форми – клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и др.
- Мярка 1.1.8. Включване на децата и учениците в организирани обучителни, творчески, възпитателни, спортни и туристически дейности през ваканциите.
- Мярка 1.1.9. Насърчаване развитието на деца с таланти в областта на науката, изкуствата и спорта чрез учредяване на награди и отпускане на стипендии, както и изпълнение на мерките по Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби
- Мярка 1.1.10. Насърчаване на личностното развитие на децата и подрастващите чрез включване в различни иновативни обучителни форми за учене чрез преживяване в рамките на допълнителни занимания в училище (с участието на специалисти психолози, младежки работници и обучители в сферата на неформалното образование), организирани съвместно с неправителствени организации, клубове, групи и други.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на подкрепа на деца и ученици с рисково поведение

- Мярка 1.2.1. Реализиране на дейности за идентифициране на проблеми и превенция на рисковото поведение на децата и учениците, чрез включването им в превантивни програми, реализиращи се в училищна и извънучилищна среда.
- Мярка 1.2.2. Планиране и реализиране на дейности по прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование
- Мярка 1.2.3. Създаване на условия за индивидуална работа с родители на деца и ученици с рисково поведение
- Мярка 1.2.4. Реализация на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците

- Мярка 1.2.5. Провеждане на обществени кампании и реализиране на дейности и програми в подкрепа на интеркултурното многообразие, толерантността и солидарността
- Мярка 1.2.6. Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси. Включване на разнообразни форми за личностно развитие в рамките на целодневните форми на организация на учебния процес, включително насърчаване на сътрудничеството между НПО и училищата.
- 1.2.7. Работа по национални и общински програми, кампании и дейности по превенция употребата на наркотични вещества
- 1.2.8. Мобилизиране на средства за дейности, насърчаващи детското участие, младежката активност и доброволчеството, както и специфични форми на консултиране за личностно развитие, като ефективни форми на превенция.

Специфична цел 1.3: Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с изявени дарби и деца в риск

- Мярка 1.3.1. Създаване на достъпна физическа и архитектурна среда в образователните институции, в това число:
 - Изграждане и/или подобряване на входните и комуникационни пространства (достъпност до входа, помещенията и пространствата) в детската градина и училищата;
 - Осигуряване на пригодност на учебните помещения и пространствата, помещенията и пространствата за общо ползване за хора с увреждания, както и достъпни и пригодни санитарно-хигиенни помещения.
- Мярка 1.3.2. Навременна и точна диагностика на деца със специални образователни потребности и насърчаване индивидуалния подход при работата с деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна подкрепа чрез:
 - създаване на екипи за подкрепа за личностно развитие в училищата и детската градина съгласно чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 132 от Наредба за приобщаващото образование.
 - Взаимодействие между ЕПЛР в детската градина и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.
 - Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика.
- Мярка 1.3.3. Въвеждане на иновативни педагогически и психологически методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП;
- Мярка 1.3.4. Обновяване на материална база, изграждане и оборудване на специални помещения за работа с деца и ученици със СОП;
- Мярка 1.3.5. Осигуряване на достатъчно ресурсни учители съобразно нуждите на всяко дете със СОП;
- Мярка 1.3.6. Включване доставчиците на социални услуги и техния кадрови ресурс в обезпечаването на допълнителната подкрепа за личностно развитие;
- Мярка 1.3.7. Изграждане на достъпна архитектурна и физическа среда в образователните институции;

- Мярка 1.3.8. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
- Мярка 1.3.9. Съвместни дейности между училища и институция/и за реализация на индивидуални планове за подкрепа на ученици с изяви дарби
- Мярка 1.3.10. Осигуряване на допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск чрез работа по конкретен случай с подкрепата на доставчиците на социални услуги в общността.

Специфична цел 1.4: Изграждане на капацитет развитие на човешките ресурси и осигуряване на условия за сътрудничеството за подкрепа личностното развитие на децата и учениците

- Мярка 1.4.1. Провеждане на квалификационни обучения и курсове за педагогическите специалисти и всички други специалисти (психолози, социални работници, младежки работници, специалисти по неформално образование), работещи за подкрепа личностното развитие на децата и учениците, в рамките на бюджетите на учебните заведения и детските градини.
- Мярка 1.4.2. Изграждане на партньорства и реализация на съвместни проекти и инициативи на заинтересованите страни (форуми за споделяне на добри практики и обмен на опит, участия в проекти и др.)

Приоритетно направление 2: Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в свободното им време

За работа с деца и ученици чрез организиране на дейности в свободното им време и развиване и насърчаване на уменията и способностите на детските таланти, ще се разчита на неправителствените организации, читалищата и спортните клубове.

Обща цел: Развитие на системата от организации и дейности, насочени към подкрепа на личностното развитие на децата и учениците извън училищата и детските градини.

Специфична цел 2.1: Подпомагане личностното развитие на децата и учениците чрез услугите, предоставяни от неправителствените организации, читалищата и спортните клубове в Общината

- Мярка 2.1.1. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науката;
- Мярка 2.1.2. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на изкуствата;
- Мярка 2.1.3. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на спорта;
- Мярка 2.1.4. Създаване на допълнителни възможности за изява и развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на технологиите;
- Мярка 2.1.5. Създаване на допълнителни възможности за личностно развитие и кариерно ориентиране за деца и ученици чрез широка палитра от проекти, обучения, консултации и инициативи;

Специфична цел 2.2: Развитие на кариерното ориентиране и консултиране на ученици.

- Мярка 2.2.1. Подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и мотивация за учене и професионална реализация, чрез включването им в индивидуални и групови дейности.
- Мярка 2.2.2. Провеждане на индивидуални консултации за определяне на интереси, способности, ценности и др.; за подпомагане процеса на вземане на решение за избор на образование/професия; за подпомагане изготвянето на план за действие, за мотивация за учене и др. в зависимост от потребностите и заявките на ученика от кариерни консултанти, училищни психолози, педагогически съветници и други квалифицирани специалисти.
- Мярка 2.2.3. Провеждане на групови дейности с ученици под формата на: обучения, дискусии, тренинги, срещи с професионалисти в училище, посещения на реални работни места във фирми и институции и др. включително организирани от училищата срещи с представители на средни училища, гимназии, висши учебни заведения, участия в състезания по професии и др.
- Мярка 2.2.4. Реализиране на „Програма за кариерно ориентиране на ниво училище“ на Министерство на науката и образованието от ЦПЛР „Кариерно ориентиране- Габрово“.
- Мярка 2.2.5 Провеждане на анкетно проучване сред учениците от 7 и 12 клас във връзка с готовността им за преход в по-горна образователна степен и/или реализирането им на пазара на труда и необходимостта от кариерно информиране и консултиране.
- Мярка 2.2.6. Провеждане на дейности за популяризиране на кариерното ориентиране.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинската стратегия обхваща период от две години. Община Дряново отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на Областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

Очакваните резултати от прилагането на Общинската стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в Община Дряново 2021 – 2022 година са да се създадат подходящи условия за надграждане на съществуващите ресурси за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общината и да се гарантира пълноправно и пълноценно взаимодействие и сътрудничество на всички участници – деца и ученици, родители, институции, организации, специалисти и др. Необходими са конкретни дейности за реализиране на междуинституционалното взаимодействие и хармонизиране на образователната система с европейските измерения.

7. ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Общинската стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в Община Дряново (2021 – 2022 г.) ще бъде публикувана на интернет страницата на Община Дряново.